

Szegeden koncertezett az ÁHZ

Szenvedélyek, érzelmek, poézis

Hétfőn este a Szegedi Nemzeti Színházban koncertezett a *Magyar Állami Hangversenyzenekar*. A bérlettulajdonosok a műsorra pillantva „ünneplőbe öltöztetett lélekkel” várhatták, hogy *Lukács Ervin* karnagy intésére elkezdődjék a hangverseny — *Carl Maria von Weber Oberon nyitányával*. A mű finom árnyalatait mutatta a romantika jellegzetes színeinek. A Szentiványi álomból ismert történet ezüstös holdfényben úszó tündérvilága kürtök, oboák és klarinétok dallamain idéződött fel, a hegedűk gyors, pezsgő, energikus kíséretében.

Ezután *Robert Schumann a-moll zongoraversenye* (op. 54.) következett, amelyet Bónis Ferenc így jellemez: „a XIX. század közepéig alkotott zongoraversenye hosszú sorából... — bár lehet, hogy nem a legtökéletesebb — talán a legpoétikusabb Schumann a-moll versenye; a szerelem és boldogság vágyakozó keresésének szimbóluma: a német romantika „kék virága”...”

A zongoraszólót *Frankl Péter* játszotta, áradó érzelme gazdagsággal.

Szünet után *Schubert VII. C-dúr szimfóniáját* hallhatuk, amelyet a szerző halála után tíz évvel talált meg Schumann a zeneszerző bátyjának lakásán. Az addig ismeretlen műről Schumann ezt írta: „... a mű egésze felett az a romantika ömlik el, amelyet más műveiből annyira Schubertének érzünk. S a szimfóniának ez a mennyi hoszúsága, mint egy négykötetes vaskos regény... Az örök ifjúság csíráját hordozza magában.”

Ehhez nehéz bármit hozzátenni. A zene egyébként sem a szavak, hanem a lélek nyelvén szól.

A karmester: Lukács Ervin

Az Operaház főzeneigazgatója, 1962-ben első helyezett a római karmesterversenyen. Tanár a főiskola karmesterképző szakán. Liszt-díjas (1964), érdemes (1974) és kiváló művész (1984).

— *Milyen kapcsolata van az Állami Hangversenyzenekarral?*

— Vendégként régóta és rendszeresen szerepek velük. Harmadik, később második karmesterként *Ferencsik Jánossal* is volt alkalmam tizennégy turnén részt venni. Jártunk Angliában, az NSZK-ban, Görögországban, Amerikában, Ja-

pánban. Budapesten rendszeresen hívnak a zenekarhoz, amelynek állandó dirigense *Kobayashi Ken-ichiro*.

— *Minek köszönhetjük szegedi látogatásukat?*

— Kedden már Budapesten adjuk elő ugyanezeket a műveket, és a Filharmónia összekapcsolta a két előadást. Ez amolyan előzetes.

— *Beszélne személyes vonatkozásokról az itt játszott művek iránt?*

— Nehéz kérdés... Ifjúkorom óta nagyon szeretem a bécsi klasszikusokat, Schubert VII. szimfóniáját már harmadéves főiskolásként is vezényeltem. Régi vágyam volt újra találkozni a művel. Most sikerült.

— *Bocsánat a szokványos kérdésért: van kedvenc szerzője?*

— Sok... Ha mégis választani kell, talán Mozart.

A szólista: Frankl Péter

1935-ben született, ötéves kora óta zongorázik, tizenkét éves volt, amikor első hangversenyét adta. Koncertkörúton járt Észak-Amerikában, Új-Zélandban, Kínában, Izraelben — és természetesen Európa sok országában.

— *Mióta él Angliában?*

— Huszonkettedik éve. Angol állampolgár vagyok, de 1972 óta rendszeresen visszajárok Magyarországra. Most, decemberben a Fesztiválzenekarral játszottam. Ezenkívül külön öröm volt, hogy szólóestemen bemutatthattam egy új magyar művet is: *Szöllősy András* zongoradarabját játszottam, amelyet számomra írt.

— *Most viszont Schumann zongorázik. Miért szereti ezt a művet?*

— Sokféle zenét játszom, de Schumannhoz erős szálak kötnek. Nemrég játszottam lemezeire szóló zongorazenei darabjait. Az a-moll zongoraverseny érzelmileg nagyon közel áll hozzám. Átérezik belőle Schumann szenvedélyes, költői egyénisége, szertelensége.

— *Közeleli tervei?*

— Pesten újra előadjuk ezt a művet, utána pár napos mesterkurzust tartok az Akadémián, majd visszautazom Angliába. A hónap végén pedig az Egyesült Államokba megyek, a Yale Egyetem mesterkursusára hívtak.

Nyilas Péter

Elhunyt Molnár Sándor

Életének 64. évében váratlanul elhunyt Molnár Sándor, a Hazafias Népfőnt Csongrád Megyei Bizottságának nyugalmazott titkára.

Az 1927-es születésű Molnár Sándor több évtizeden át tevékenykedett a megyei népfőntmozgalomban, előbb függetlenített munkatársként, majd a megyei népfőntbizottság titkáráként.

Munkáját odaadással, hivatástudattal végezte — ezzel szerzett magának tekintélyt a döntő mértékben öntevékenységre építő népfőntmozgalom aktivistái körében.

1989-ben vonult nyugdíjba. Hosszú időn át tagja volt a Hazafias Népfőnt Országos Tanácsának. Munkásságát több kitüntetéssel is elismerték.

Temetéséről később intézkednek.

HNF Csongrád Megyei Bizottsága

Élő adás Kolozsvárról

A Tanakodó című oktatáspolitikai rádióműsor — a magyar rádiózás történetében először — Kolozsvárról közvetít január 23-án élő műsort. Témája az erdélyi magyar nyelvű iskolaügy jelene és jövője. Ön mit kérdezné a román oktatási miniszterrel? Telefonautomata rögzíti a beérkező kérdéseket a 117-7177-es számon.

„Franciasalála” — Ganz-módra

A francia Schlumberger Industries S. A. Vállalat, a Magyar Villamosművek Tröszt, a Budapest Holding és a Budapest Bank megálapította a Ganz Mérőgyár vegyes vállalatot. Az erről szóló okmányokat kedden, az Atrium Hyatt Szállóban írták alá. A vállalkozás 75 százaléka a francia cég tulajdonába került, átvette a villamosenergia-gazdálkodás és -számlázás területén nemzetközileg is ismert Ganz Árammérőgyár tevékenységi körét. A társaság a korábbi gyár telephelyén, Gödöllőn működik, 2000 alkalmazottal, évi 25 millió dolláros üzleti forgalommal, amelynek, mintegy fele export. A francia partner korszerű technológiákat szállít a vegyes vállalatnak, és a villamosenergia-gazdálkodásban új gyártmányok előállítását kívánja bevezetni.

Az aláírást megelőző sajtótájékoztatón közölték: a

LÁTLELET

Terápiára várva

Több tucat tanácskozáson vettem már részt — legutóbb a rendelőintézetiek meghívásának eleget téve —, ahol a magyar egészségügyi tervezett reformjáról hallottam álomszép jövőt ígérő, tetszetős előadásokat. Emel, első kézből — azaz, a reformtitkárság munkatársaitól — kapott tájékoztatások rendre a diagnózis felállításával kezdődnek. Nevezetesen, mindazon tünetek felsorolásával, amelyek immáron oly súlyosak, hogy végső veszedelemmel fenyegetik a gyógyítót és gyógyítandót egyaránt. Unalomig ismételt tények. Az egyik oldalon egy szomatikusan és pszichésen beteg társadalom, amelynek fő ismérvei: a születéskor várható alacsony élettartam, vezető hely a világ halálozási ranglistáján, valamint a szív-, érrendszeri és daganatos megbetegedések gyakoriságában, évente egy haluny öngyilkos, katasztrofális demográfiai helyzet, kiábrándult betegek, orvosellenes hangulat.

A másik oldalon: az egészségügyi ágazat szegényteljesen kevés — 4,9-5 százalékos — részesedése a költségvetésből, szemben a nyugati államoké 8-12 százalékos, egészségügyre fordítható jussával, a pénztelenségből fakadó, lerobbant és hiányos műszerpark, elavult technika, alulfizetett egészségügyi dolgozók, a szegényteljes bérök miatti nővérhány, a paraszolvencia kényszerszerű, az orvostársadalom hálapénz tépázta tekintélye, az elbűrköztetett egészségügyi mechanizmus, a kontrasztelekció okozta, alkalmatlan vezetői felső és alsóbb szinteken, a hibás finanszírozás.

Kevés a pénz, ami egészségünk és egészségügyünk védelmére, éltetésére költetett, de még a kevés is rosszul és ésszerűtlenül használatik fel mindmáig. A sok közül egy példa, rá.

Az Egészségügyi Világszervezet már egy évtizede olyan deklarációt fogadott el, amely az egészségügyi gyógyító-megelőző ellátás súlypontját a fekvőbeteg-intézményekről az alapellátásra helyezte át. Az azóta eltelt egy évtizedben a világ csaknem valamennyi országában megkezdtek

ennek megfelelően a szellemi és az anyagi erők átcsoportosítását. Egy szakmailag magas színvonalú, anyagilag kellően finanszírozott alapellátás a nálunk jelenleg létező, több mint száz ezer kórházi ágyból sokat feleslegessé tenné. Tény, hogy e hatalmas kórháziágy-szám huszadik századi színvonalon nem „üzemeltethető” és gazdaságtalan. Azt ugyanis a leggazdagabb országok sem engedik meg maguknak, hogy a világon mindenütt igen költséges kórházi ágyakat szociális gondozást igénylő — javarészt idős — emberek foglalják el. Nálunk viszont a belgyógyászati ágyakon fekszenek a csak segítő támogatásra szoruló, hiszen hiányoznak az ő ellátásukra hivatott, szakosított szociális otthonok. Persze, nemcsak így és ezért pazarlódik el rengeteg pénz a nem orvosi gyógyító feladatokra, hanem sokszor a felesleges túlfektetések miatt is. Külföld nem egy országában az epehólyagműtét után 24 órán belül hazaküldik a beteget, s a szülő nő sem tartják „fogva” a kórházban 6-7 napig.

A pazarló gazdálkodás ismérvei, persze, sorolhatók még tovább, mint ahogyan felsoroltattak már 1985-ben is. Ekkor állt készen ugyanis az első pontos diagnózis, ami az akkori egészségügyi vezetés rendelkezésére bocsátatott. Az egészségügyi bizottság ’85-ös figyelmeztető jelzését, válságdiagnózist — a terápiás javaslatl együtt — akkor tájt még nem tartották megfontolandónak, pedig a gyökeres átalakítás megkezdése már akkor is későn lett volna.

Aztán teltek az évek, és születtek újabb, tetszetős reformtervezetek, elméletben létező, új szisztémák. „Idő kell, méghozzá hosszú, egy hibás struktúra és finanszírozási rendszer átalakításához, ideális működéséhez” — mondogatják szorgalmasan a reformerek. Csak hogy a lépésképtelenségből fakadó, hosszú várakozási időben a magyar egészségügy hamarosan kitéheli a táblát, amelyen ez áll: A rendszer működésképtelen.

Kalocsai Katalin

Megjelent a Szegedi Műhely

A Szegedi Műhely legújabb számának belső borítóján a következő megjegyzés olvasható: „... a nyomdai árak mára olyan mértékben megemelkedtek, hogy Ön kezében tartott egy példány előállítására 450 forint, s ebben még nincsen benne a szerzői honoráriumok. Ezt könyvtárunk a továbbiakban nem tudja kifizetni. Ezért újra kell gondolnunk a folyóirat kiadásával kapcsolatos anyagi és műszaki lehetőségeinket.”

Vagyis veszélyben forog a kiadvány léte, nemrég... helyi politikai okok miatt nem akartuk, nem tudtuk megjelentetni a Műhelyt” — írja a szerkesztő, most úgy tűnik, a gazdasági helyzet miatt válik kérdésessé kiadása.

Nagy kár lenne, ha a *Péter László* által kiterelvényezett, s a jelenleg *Gyuris György* szerkesztette helyismereti és várospolitikai szemle áldozatává esne a kulturális dekonjunkciónak. Most is, ha a 26—28. évfolyam 1—4. összevont számát kézbe veszi az olvasó, Szeged múltjának fontos eseményeiben tallózhat. *Ru-szoly József* írásából megtudhatja, hogyan működött a Szegedi Néptanács, a *Dankó Imre* tollából származó tanulmányból pedig kiderül, hogyan fogadta a marosvásárhelyi munkás sajtó 1928-ban *Móra Ferencet*, a magyar Dickens, *P. Gulácsy Irén*t, a tökéletes asszonyt, s milyen kapcsolata volt ketőjükkel *Morvay Zoltánnak*. A nagyhírű szegedi kereskedők a *Holtzer-család* tagjainak életéről és tevékenységéről *Bátyai Jenő* írt igényes tanulmányt, a családfát 1780-tól egészen napjainkig megrajzolva. *Habermann Gusztáv* Erzsébet kivéletrályné és császári férje szegedi látogatásáról is közöl

MAGÁNVÉLEMÉNY

A Temesvári körút „hullámai”

Rájöttem: a jó ügynek is vannak fogadatlan prókátorai. Kiktől távol áll a szereplés vágy és beszédkényszer. Néhány mondattal képesek tisztáztatni a pohárba. Nem várnak elkötelezettségük diktál, tehát nem érzik szükségét az okatlan magyarázkodásnak.

Történt, hogy több újszegedi polgár biztatására — politikai elkötelezettségüket nem veszem figyelembe; e város lakói ők, tehát joguk van javasolni — bátorkodtam papírra vetni: itt az ideje, a decemberi események szinte követelik, hogy a Temesvári körút kapja vissza régi nevét. Amit jelenleg történetesen Odesszai körútnak neveznek. Nem akarom én bántani a kikötőváros derék lakóit — a velük való személyes kapcsolatot. Isaak Babel novellái helyettesítették. Aki nek a hősei között derekas pusztitást végzett a sztálini és hitleri fa-

sizmus. A leszármazottak pedig még mindig büszkének lehetnek Szeged lojalitására: egész városrészt viseli Odessza nevét, s két iskola lurkóinak csatakiáltásától hangosak a fiatalokúak sportrendezvényei, valahogy így: Reszkessetek, jön az O-desz-sza!

Némi perpatvar keveredett köröttem a dolgozat közlése után. Több helyeslő észrevétel mellett, két telefonáló a fülemből sügta: „Pisz-kos ir-re-den-ta!” Így. Nem érzem magam annak, de a hangúly elgondolkodtatott. Néha oda kell figyelni a hangsúlyra. Talán napirendre tértem volna fölőtte, ha...

Ha a minap fel nem keres a Szegedi Vízművek és Fürdők egyik szakembere. Ágoston István mondatait idézem: — Azt a cikket meg kellett írni. A nagy árvíz után a temesváriak tízezer szegedit láttak vendégül, nem egy-két napra. A

második helyen Kikinda áll, hatezer szegedi befogadásával. Hiteles írások őrzik a tényeket. Az újszegedieknek nem kell kétszer mondan...

Azt hiszem, érzékelik önként az a megkönnyebbülést, amit Ágoston István szavai után éreztem. Világossá vált minden: Temesvári körút, Kikindai, Petrozsényi utca és társai nem az irredentizmus, hanem a helytörténet szülöttei. Akár a Párizsi, Római, Londoni körút.

S az sem a véletlen műve, hogy a

baiba jutott temesváriak megsegítésére elsőnek a szegediek indultak útnak! A történelem embereire, családokra lebontott kompenzációs mechanizmusa, íme, érvényesült és működött.

S talán elérkeztünk ahhoz a pillanathoz, amikor a magánvéleményként talált gondolatok a köz akaratával találkozik.

Pataki Sándor